

גליון אל"ה הדברים

דברי תורה של המגיד מישרים החסיד שבכהונה
הגה"ח ר' ארי' ליבוש הכהן וויינפעלד ז"ל

פרשת פנחס

שנה ב' גליון ס"ז

כולל בתוכו

ארי' שואג

פניני המגיד

גדולת ד'

מאמרים ומכתבים

ארי' שואג | דרשות נלהבות,
לעורר הלבבות,
במקהלות אלפי רבבות

מתוך דרשת לטובת מחנה רב טוב דסאטמאר

שנאמרו בביהמ"ד הגדול קרית יואל

ראיתי בשער בת רבים סוף פרשת בחקותי (דף צ"ב ע"א) על פי מה שאיתא בבא בתרא (דף ס"ד ע"ב) כל הנותן בעין יפה הוא נותן והביא שם דהגמון אחד שאל לחכם מישראל מדוע פרנסת הצדיקים על הרוב הוא מצומצם, ולעומת זה בהבלתי צדיקים הוא בשפע? והשיב לו כי הצדיקים אוכלים בשכרן מעשיהם הטובים, אבל הבלתי צדיקים אוכלים במתנת חנם וכל הנותן בעין יפה הוא נותן ולכן להבלתי צדיקים הוי בחינת "נותן" כיון שהוא בתורת נדבה ונותן לו בשפע בעין יפה, משא"כ הצדיקים הם כפועל העובד אצלו ועל כן משלם לו רק כפי מה שהתנה עמו.

ובזה יש לפרש מה שכתב רש"י ז"ל בפרשת ואתחנן שאע"פ שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים אין מבשקים מאת המקום אלא מתנת חנם, מהאי טעמא כי על ידי זה הוא "נותן" בעין יפה ואיתא במדרש רבה פרשת תשא סוף קאפיטל מ"ה דהאוצר של מתנת חנם גדול הרבה יותר מכל האוצרות של עושי מצוה ומהאורות של מגדלי יתומים וכו' אם כן הוא בלי גבול ותכלית.

והנה מחנה רב טוב הוא מוסד של חמישים שנה שנתאחד בה תורה עבודה וגמ"ח שמאוצר מתנת חנם נותנים בעין יפה לכל אך לעניים שאין להם משלהם ועל כל פנים רוב בית מדרש הזה אנחנו וביתינו או אביכם ואמכם נהנו מהקעמפ באכילה ושת' ולינה בתשלום זול ממש ונתחננו שם דורות ישרים ומבורכים והנה הקעמפ אע"פ שיש להם תללות במעשיהם הטובים ולעשות חשבון עם כל אחד ואחד כמה הוא עוד חייב להקעמפ, ואע"פ כן אין מבקשים אלא מתנת חנם להיות כי הנותן בעין יפה הוא נותן ועל זה מבקשים שכשם שהקעמפ נתנו בעין יפה כך כל אחד ואחד ישתדל ליתן בעין יפה שיוכלו להחזיק המסורה ובזכות זה נושע מאוצר מתנת חנם אמן נס"ו (שנת תשס"א לפ"ק).

המוסד הקדוש מחנה רב טוב שנתיסדה ע"י רביה"ק זי"ע, להיות למבצר של תורה עבודה וגמ"ח, וגם בימות הקיץ לא ימוש ספר התורה הזה מפיהם, והוא יסוד איתן ומבצר חזק לצניעות הבנות, ומשם שואפין השקפה טהורה, נגד זרם העולם ורוחות רעות מרשעי הדור, ועל דרך זה מתנהגת גם כהיום שיש בליעה"ר חמשת אלפים ילדים, והרבה מאות מנות אכילה מתחלקת שם בכל סעודה וכמה מהם הם בחינם ממש, ואף השאר אינם משלמים כי אם מעט מזעיר למחצה שליש ולרביע, וכמעט כלנו יחד היינו נהנה מזה בעבר וגם הרבה בהווה, ועל כן צריכין להיות פניהם, איש אל אחיו לעזור ולסמוך בזה (שנת תש"ס לפ"ק).

פניני המגיד

מאמרים ודברים יקרים, מתוך דרשותיו נאמרים, שרשם לעצמו במשך השנים

שכרו של פנחס היה מאהבת החנות ולכן לא היה בחינת נהמא דכסופא

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כה, יב).

וברש"י, שתהא לו לברית שלום, כאדם המחזיק טובה וחנות למי שעושה עמו טובה וכו'. ובמדרש (במדבר כא, א) אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו. ובתרגום יונתן בן עוזיאל ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא, וצ"ב.

ונלפענ"ד על פי מה שכתב הישמח משה בפרשת נשא (ד"ה יאר) לפרש הכתוב (במדבר ו, כה) יאר ה' פניו אליך ויחונך. וז"ל, הנה כפי מה שדרשו רז"ל (במדבר פ"א ו), וכפי מה שפירש בעל חן טוב ברכת יברכך, הכונה שיהיה כשרים וצדיקים. אם כן לפי זה לכאורה הוי נהמא דכסופא, כיון שיהיו צדיקים שלא בעמל ויגיעה, וידוע (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) דבהמא דכסופא מתבייש פנים נגד פנים, ולכן אין להביט בו. אך בהאבה החנות, נהמא דכסופא ליכא כמו בן המסיב אצל אביו. ולכן אמר יאר ה' פניו אליך, ביטב בך בפנים מאירות, כדאיתא במדרש רבה (שם), וטעם לזה ויחנך היינו אהבה החנות.

זה שאמר הכתוב (תהלים סו, ב) אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו כו', כלומר שתהיה הברכה האמורה בתורה בבחינת חן, וממילא יאר פניו אתנו כאמור, ואז יהיה סלה, על דרך שפרשתי (תהלים ד, ב) בקראי ענני וגו' בצר הרחבת לי, שהיא מכא אהבה החנות שאין הפסק לאהבת חן, על כן חנני ושמע וגו', והבן, עכ"ד קדשו.

נמצינו למדים, שעל אף שבכל מקום שיגיע שכר לאדם בלי יגיעתו, הרי שזוהו בבחינת נהמא דכסופא. אכן באהבת החנות בחינת בן אצל אביו, ליכא חשש של נהמא דכסופא, ועוד שאז תהיה הברכה עדי עד, בחינת סלה.

והנה פנחס זכה וזיכה את הרבים, ואמרו ז"ל (אבות פ"ה מ"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וא"כ אם הוא מובטח בכך שוב לא יהיה שכרו על יגיעה, וא"כ יקשה מה הריוח פנחס בשכרו, והלא כל אשר יזכה בו אינו בא בעמלו, ויהיה מאכלו נהמא דכסופא, וכי לזה יקרא הנני נותן לו את בריתי שלום, אתמהא, ויש לומר, ששכרו של פנחס היה שזכה למעלה הנזכרת, שהיה לו נשיאת חן מאת ה', וכמבואר בדברי הישמח משה בחינת ויחונך, שהיא אהבת החנות מאתו ית', ולכן אין לו מה לחוש מפני נהמא דכסופא, בחינת בן המסיב אצל אביו, ועוד, שיהיה שכרו לעולמי עד בחינת סלה, כמשנ"ת.

ומעתה יבוארו דברי הכתוב והמדרש כמין חומר, **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום**, ופירש רש"י **שתהא לו לברית שלום, כאדם המחזיק טובה וחנות למי שעושה עמו טובה וכו'**, והיינו שהבטיח ה' את פנחס שאין לו לחשוש מפני נהמא דכסופא, כיון שנותן לו ה' ברית של אהבה, בחינת ויחונך, וכדפירש"י כאדם המחזיק טובה וחנות, וושפיר הוי בריתי שלום.

וזהו שאמר המדרש, **אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו**, והיינו בחינת 'בדין' ולא בחינת נהמא

דכסופא, כיון ששכרו מאהבת החנות, וא"כ **ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא**, ששכרו עדי עד בחינת סלה, וצדקתו עומדת לעד, וא"ש.

פנחס זה אליהו הפותח וחותם בשלום

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כה, יב).

נל"פ בדרך אפשר באופן הרמז, עפ"י מה דאיתא בגמרא (ב"ב י"א ע"א) תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה וכו', לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה

הנני נותן לו את בריתי שלום.

הנה הוא' בכאן הא קטיעא, וטעם הדבר שמעתי דבר הגון, מרב גדול א' מרביץ תורה פה ישיבתינו, והוא הרב מפריימאן שליט"א, שאמר עפ"י דאי' בזה"ק שאותו וו הוא רמז על מדת האמת, והביאור כ' הספרים מפני דאות ו' המילוי שלו הוא ג"כ וא"ו, דהיינו ב"פ ו', וא"כ תוכו הוא כבוד, וע"כ שפיר בא לרמז על מדת האמת, והנה אל' בגמ' דמשום דרכי שלום, מותר לשנות בדיבורו, וזה שבא לרמז כאן ו' דהיינו מדת האמת, מותר להיות קטיעא קצת, באופן הנצרך לשלום עכ"ד ודפח"ח.

ימות בשנים מועטות הללו, מיד קרעו לו גזר דינו. תנא, הוסיפו לו עשרים ושנים שנה על שנותיו. ולפי"ז יש לומר בענינא דידן, פנחס שהציל כמה אלפים נפשות מישראל, מכל שכן שיוסיפו לו על שנותיו אורך ימים ושנות חיים.

ונקדים עוד, איתא בגמרא (נדרים י"ב) גבי מקדיש קרבן, שצריך לומר חטאת לה' ולא יאמר לה' חטאת, שמה ימות ונמצא שהוציא שם שמים לבטלה. [ובזה פירש בקדושת לוי ועוד, המדרש בפרשת מטות איש כי ידור נדר לה', הה"ד ימינו כצל עובר, עיי"ש] ובה איתא ליתן טעם טוב במנהג העולם, שהנותן שלום לחבירו אומר 'שלום עליכם', וחבירו משיבו 'עליכם השלום', ומאי טעמא מנשה למיליתיה, אלא, שהנה 'שלום' הוא אחד משמותיו של הקב"ה, ולכן צריך לומר מקודם 'עליכם' ואח"כ 'שלום', שמה ימות וכנ"ל, אלא שכבר אמרו חז"ל (עיין ברכות ו ע"ב) כל המקדים שלום לחבירו מאריכין לו ימיו ושנותיו, וא"כ ליכא חשש הנ"ל, על כן יכול הוא לפתח בשלום, ולומר 'שלום עליכם'.

ובזה אפ"ל הזמר למוצאש"ק אשרי מי שראה וכו' אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום, שבענינו של אליהו הנביא ליכא למיחש למיתתו לא בתחילה ולא בסוף, שהוא חי לעד, ולכן בענינו נאמר 'נתן לו שלום

והחזיר לו שלום' שבין בפתחתו ובין בחתימתו הקדים תיבת 'שלום'.

והנה ידוע (זוה"ק ח"ב קצ ע"א) דפנחס זה אליהו, ומעתה כה יאמר הכתוב **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום**, שבענינו יאמר שלום בין בתחילה ובין בסוף, ובא התרגום לומר טעמא דמילתא **ויחי לעלמא למבשרא גאולתא**, וא"כ יכול הוא לפתוח בשלום.

פינחס זה אליהו לבשר טוב

לכן אמר הנני נותן לו בריתי שלום (במדבר כה, יב).

ובבעל הטורים ב' במסורה, דין ואידך (שמות ו, ו) לכן אמור לבני ישראל, וצ"ב.

ואפ"ל עפ"י ש"ב **בייטב לב** (בפרשתינו ד"ה א"י כי) וז"ל, התרגום יונתן בן עוזיאל תרגם ויחי לעלמא למבשרא גאולתא, וז"ש הנני נותן לו את בריתי שלום, לבשר שלום, כדכתיב (ישעיה נב, ז) מה נאוו וגו' רגלי מבשר משמיע שלום וגו', והוא מדה כנגד מדה, כמו שהוא קנא קנאת ה' בתוכם לקדש שמו ברבים, כמו כן לעתיד פנחס הוא אל', מבשר שלום משמיע ישועה, ואז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בעולם, עכ"ד.

והיינו שמאמר הכתוב **'הנני נותן לו את בריתי שלום'** עולה על בשורת הגאולה, כנאמר מה נאוו על ההרים וכו' משמיע שלום, ומעתה א"ש המסורה ואידך **לכן אמור לבני ישראל וכו'**, וסיים וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, והבאתי אתכם אל הארץ וגו', שזהו הגאולה שאנו מצפים לה שתבוא במהרה בימינו, אמן.

הרבים נאותים לאור היחיד

צור את המדינים והכיתם אותם (במדבר כה, יז).

עיין בעל הטורים ז"ל, צור את המדינים, לשון יחיד, והכיתם לשון רבים, עיי"ש.

ונלפענ"ד דתחילת הכתוב קאי על הצדיק, המורה דרך לעם ה', ומצווה אותם גודל חיוב ההתרחקות מדרכי הרשעים, ובדבריו הולכים הרבים לאורו. וז"ש **צור את המדינים**, לשון יחיד, עולה על המנהיג, ועי"ז **והכיתם אותם** לשון רבים, דהיינו בני עדתו ההולכים לרגלו וסוים למשמעתו, ילמדו גם המה מדרכיו, וזהו שסיים הכתוב בלשון רבים, והבן.

'מות וחיים ביד לשון'

על פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט (במדבר נו, נו).

צחות נאה נפלה בדעתי לבאר כתוב זה, עפ"י ש"ב דר"ל בבא מציעא (פג ע"ב) שומר פיו ולשונו שומר

סור מרע ועשה טוב (תהלים לד טו)

יש מי שפירשו הקרא שבתחלה צריך לסור מרע ולהיות שב ואל תעשה מה שאסרה התורה ואחר כך קום ועשה טוב, והביא בספר הק' זרע קודש פרשת כי תצא בשם אביו הגה"ק מהר"ם מלינסק זצ"ל שפירש הפסוק בתהלים (קכ"ז - ב) שוא לכם משכימי קום שמשכימים ומתחילין בקום ועשה, ומאחרים "השבת" דהיינו השב ואל תעשה עכ"ד, וכן כתב ה"יטב לב פרשת לך לך בפסוק ולא נשא אותם הארץ, והביא גם מספר דרך אמת (אות א') כי התורה ק' מלמדת אותנו איך לעשות רצון הבור' ואם כן איך יכול לעשות רצונו בעשה אם עובר רצונו בלא תעשה וזה שאמר (אבות ג' ט') כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת ואנחנו דלי מעש מלאי עון, איך שכחנו מיראת חטא, וכל מגמתינו לעבוד את ה' בקום ועשה דייקא להקרא בשם צדיק וישר, וזהו כוונת המדרש (ילקוט פר' שמיני תקכ"א) זה הדבר אשר צוה ה' תעשו אותו יצר הרע תעבידו מלבבכם, לא כמו שחושבים הפתאים שאין עבודת ה' אלא ללמוד ולהתפלל ויראת ה' נשכח מלבם ואינם רוצים לעבוד אלא בקום ועשה עיי"ש.

וכתב ה"יטב לב דעינינו ראות כי זה ההפרש בין יקרי הערך ובין פחותי הערך, כי אף אמנם כולן שוין לטובה לילך לבית הכנסת ולבית מדרש להתפלל וללבוש ציצית ותפילין וכדומה ביתר מ"ע, עם כל זה לא ראי זה כראי זה בענין שב ואל תעשה כי יקרי הערך מדקדקין על עצמם במאכלם ומשקם שלא יה' בו ח'ו' שום צד ונדנדו איסור, ובורחים מצ"ט שערי היתר, שלא לפגוע באחד ממאה באיסור, לא כן ההמון עם, כחא דהתירא עדיף וטח עיניהם מראות כי זה העיקר לסור מהרע קודם ואחר כך ועשה טוב, ועי' בסידורו של שבת (ה'ב דהוש ד) והובא בייטב לב פרשת האזינו אות י"ד, דיש משל בענייני עולם הזה, דכמה הרופא צריך לנקות תחלה הגוף מזוהמתם, ורק אחר זה יתן סמי הרפואות להחיות, כמו כן ברוחניות צריך מתחילה לסור מרע לנקות המוח והלב מזוהמתם, ואחר כך יכול לעסוק בענייני רפואות בחינת עשה טוב.

ועל פי זה האריך ה"יטב לב בענין לוט ואברהם כי אברהם אבינו בהמותיו היו יוצאין מזוהמים שלא יראו בשדות אחרים, וכמו כן הקדים קודם ואמר ורחצו רגליכם, דהיינו סור מרע קודם ואחר כך ועשה טוב ואקחה פת לחם וגו', אבל לוט לא היה נזהר על ה'ת' כי בהמותיו היו מרעין בשדות אחרות שלא נזהר בלא תעשה של גזל, ואף כשהלך אברהם לכנען נאמר וילך אותו לוט זה ה' רק קום ועשה [ויש לומר דמשום הכי נאמר "אתה" ולא "עמך"] וכמו כן בסדום קיים הקום ועשה בהכנסת אורחים, אבל לא נזהר בהלא תעשה, שהרי אמר ולינו לרחצו וגו', וזה שאמר הכותוב ולא נשא את הארץ כי היה רכושם רב, והיו צריכים למרעה הרבה ולא יכלו לשבת יחדיו רצה לומר אם כי בקום ועשה היו יחדו אבל לא יכלו "לשבת" היינו לקיים שב ואל תעשה על כן ויהי ריב כפירש רש"י עיי"ש ודפח"ח.

ועל פי זה יש להמשיך דאיתא במסכת כתובות (דף ט"ב ע"ג) דדחל בת כלבא שבוע ראתה ברבי עקיבא דזהו צנוע ומעלי דהיינו כמו שכתב המהרש"א צנוע במידות טובות כמ"ש ואת צנוע חכמה וגו' והצנוע לכת עם ה', ויש לומר דהיינו שראתה בו שיראת חטאו קודמת לחכמתו כי עדיין לא למד תורה אבל ראתה שהי' זהיר מן הגזל ועל כן לא רצה להיות סתם רועה שפסול אלא רצה להיות רועה

דייקא אצל כלבא שבוע (כמו שכתב בארוכה בספר עיר בנימין על גמרא זו עיי"ש) נמצא שראתה בו שהוא מקדים לסור מרע במידות טובות, ושוב עושה כדרך הבני עלי' שהוא מעלי להיות עשה טוב ולהיות נוח לבריות, על כן שאלה אותו אי מקדשנא לך אזלת לבי רב, והסכים.

ובזה יובן ויתורץ קשיות התוס' ממה שכתב בפסחים שה' שונא לתלמיד חכם, יש לומר דלא היה שונא רק לאילו שהקדימו הקום ועשה קודם לסור מרע שהיו משכימו קום ואחרי שבת, שהיו מתגאין ולמדו תורה, דמתחלה היו צריכין להיות שפלים ונכנעים כדי להיות סור מרע, ואחר כך ילמדו תורה בקום ועשה והם לא עשו כן, על כן היה שונאם, אבל לתלמידי חכמים האמיתיים שמקיימים הסור מרע להם היה אוהבן.

והקפדה זו החזיק בשנאה לכל ימי חייו ומצינו ביבמות (דף ט"ב ע"ב) כשהיו לו שנים עשר אלף זוגים תלמידים שמתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, ויש לומר שהי' זאת מכח הקפדתו שלמדו תורה מקודם אבל לא קיימו מקודם הסור מרע ועל כן לא נהגו כבוד זה לזה, ונמצא דלא קדמה יראת חטאם לחכמתם, ואז אין חכמתם מתקיימת, ועל זה היה מקפיד ואם כן לא יתקיים תלמידים כזה ולכן מתו.

ועל פי זה יש לפרש המדרש וירא רבה (כ"ו - ה) העליונים שאין יצה"ר מצוי בהם אמירה אחת די להם, שנאמר (דניאל י"ד) בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא, אבל בתחתונים שיש בהם יצה"ר הלואי לשתי שמירות יעמדו, הה"ד ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם עיי"ש, ויש לומר דהכוונה דבתחתונים שיש בהם יצה"ר אם כן צריכין לשתי אמירות (א) סור מרע (ב) עשה טוב אבל בעליונים שאין להם יצה"ר לא שייך סור מרע, ועל כן צוה באמירה אחת עשה טוב.

ושפיר דרשו זאת בתחילת פרשת אמור שמתחיל מקודם לנפש לא יטמא דהיינו סור מרע ואחר כך אמר קדושים יהיו שזהו עשה טוב ובהו יש לפרש בפרשת בהעלותך שאמרו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע דהכי קאמרי כיון שאנחנו טרודים לקיים הסור מרע להעביד מאתם הטומאה, למה נגרע על ידי זה לקיים העשה טוב, על זה צוה להם ה' דאין הכי נמי דבזכות שאתם מקיימין הסור מרע אתן לכם פסח שני שתוכלו לקיים העשה טוב שזהו עיקר העבודה.

ולא נוכל להתעלם מה שכתב המאור ושמש כמה פעמים בשם הרה"ק רבי רבי אלימלך ז"ע שאם האדם אינו עושה תשובה קודם לימוד התורה וקודם עשיית המצות עליו נאמר בתהלים (נ' - ט"ז) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי, על כן העיקר שקודם לימוד או עשיית המצוה יהיה בתשובה ואז נקרא צדיק כמו שאיתא במסכת קידושין (דף מ"ט ע"ב) המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור אע"פ שהוא רשע גמור מקודשת שמה הרהור תשובה בלבן, ועל כן רשאי אחר כך ללמוד או לעשות מצוה, עי' פרשת משפטים, ויקהל, דברים, וכנראה מדבריו הק' דעל ידי הרהורו בתשובה יוצא ממנו הסור מרע, שלא יהי' בבחינת רשע, ועל ידי זה יכול לקיים העשה טוב, ועל פי זה יובן שפיר מה שכתב בספר דברי יחזקאל-ל פרשת ויחי שמפרש מחלוקת יעקב ויוסף, דהנה יוסף הצדיק היה סברא שלו שהוא רוצה לעשות תשובה צריך מקודם לתקן מה שעוות ואחר כך יתחיל לעשות מצות ומעשים טובים כי כל זמן שאינו מתקן מה שחטא

זו המעשה הטוב שהוא עושה אינו כראוי, אבל יעקב אבינו היה לו סברא אחרת, דמי שהוא רוצה לעשות תשובה יעשה מכאן ולהבא מצות ומעשים טובים, ויעבוד הש"ת בתורה ותפלה ולא ימתין עד שיתקן מקודם מה שעוות, על כן לקח יוסף את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל כדי שיברך את מנשה בימין שלו כי מנשה הוא מלשון כי נשני אלקים מכל עמלי כי סבר שמדרגת מנשה הוא עיקר לתקן מקודם מה שחטא ולשכוח ממעשים הרעים, אבל יעקב אבינו ע"ה שכל את ידיו וישת ימינו על ראש אפרים כדי לברך את מדרגת אפרים עיקר, שהוא מלשון פרה ורבה שאם רוצה לעשות תשובה ירבה מהיום והלאה בתורה ובמצות ולא ימתין עד שיתקן מה שחטא, ויאמר יוסף לא כן אבי כי זה הבכור אם מתקן בתחילה מה שחטא אזי מעשה הטוב שהוא עושה אחר כך יותר טוב, ממעשה הטוב שעושה קודם שמתקן מעשה הרע, והשיב לו יעקב אבינו ע"ה ידעתי בני ידעתי אמת שזאת המדרגה הוא טוב מאוד, אולם אחיו הקטן יגדל ממנו, כי קשה לבעל תשובה לבוא לזאת המדרגה תיכף לתקן קודם מה שחטא ועיוות, אבל לזו המדרגה שירבה תיכף בתורה ובמצות יוכל בניקל לבוא לזה על כן זאת המעלה אע"פ שהוא קטן במעלה, יגדל ממנו ויהי' מלא הגוים כי עי"ז יתרווה הבע"ת עיי"ש בנועמו.

נמצא שמה שכתבנו על שיטת יעקב אבינו שהבעל תשובה די בהרהור ואז אין צריך להמתין עד שיתקן המעוות כשיטת יוסף שממש צריך לשוב ולסור מהרע מכל וכל עד שיתקן, וזה מתאים לדברי הילקוט (משלי כ' - י"ח) על הפסוק ובתחבולות עשה מלחמה וכן הוא במדרש ויקרא רבה (כ"א ד) וכבר האריך בזה הבני יששכר בספרו כמה פעמים ואחד מהם בחודש כסליו מאמר ג' אות' וכתב שם דכל זה הוא דוקא בלא תשובה, אבל אם הוא מודה ועושה ומתקרב אל התורה אז אדרבה התורה תלמדוה דעת איך לשוב ולטהר עיי"ש, (עי' מעט אור דוחה הרבה מהחושן) וכמו כן האריך בהקדמת ספרו דרך פקודין בראיות ברורות על פי דיני התורה שאפילו רשע גמור בהרהור תשובה בלבו יקרא צדיק וכ"ש שסר ממנו תואר "רשע" ותיכף בקבלת מעשה הוה כאילו עשה כמו שכתב בספר דניאל-ל (י' י"ב) אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לך לבחין ולהתענות לפני אליהן נשמעו בדריך עיי"ש באריכות.

ועי' רבינו הק' בספרו (דף רמ"ז) האריך ומעתיק דבה"ק, שמסגנון דבריו נראה שבא להקל עלינו שאין צריך להמתין על התעניות וסגופים, אלא סגי בתשובה וקבלה האמיתית, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלדעתו הק' יוכל האדם לבוא לידי מדה זו בכל עת ובכל שעה, ועל כן התמרמר שם רבינו דלפי שפלות דורינו גם זה קשה עיי"ש, וכתב שם שבהקדמתו לספר אגרא דכלה כתב יותר דינא רפיא שמבואר משם שאם על כל פנים יש לו איזהו הרהור תשובה אף שעדיין אין לו דעת להבין מה היא תשובה שלימה וחרטה באמת לאמיתו מכל מקום יעסוק בתורה ובמצות וזה ישפיע עליו לעשות תשובה יותר.

ובזה פירש שם רבינו הנוסח "ודרך" תשובה הורית דאף שאין בכוחו לעשות תשובה שלימה מכל מקום הורה לנו הקב"ה לילך בדרך תשובה שאם יש לו איזהו הרהור תשובה שזהו הדרך שיוכל להביא אחר כך לעשות תשובה כראוי ואף אם ברגע אחרונה קודם מיתתו יבוא לידי תשובה אמיתית יחזור הכל על הקדושה עיי"ש.

מאמרים ומכתבים

שני כתובים הבאים כאחד

- איגרת נימוסין וברכת מזל טוב לקראת שמחות בבית כ"ק אדמו"ר ממונקאטש שליט"א

עמ"י עש"ו

שלום אל כבוד עמוד החזק, העומד לנס למשען בית ישראל, ומושיען בעת צרה, ה"ה מדבית אבא ואמא, נצר גדולי ארץ, ומצוקי תבל אראלים ותרשישים, ה"ה כ"ק האדמו"ר ממונקאטש שליט"א

לרגלי השמחה אשר במעוננו, ובכן צדיקים יראו וישמחו, וישרים יעלזו וחסידים ברנה יגילו, ולכן בעת חדוה אל תהא ברכת הדיוט קלה בעינינו, והנני בברכה שהש"ת יעזור שהשמחה יהי' בעהזשי"ת בשלימות גמור בכל הפירושים, וירוה חיי עונג ונחת דקדושה מכל י"ח, בבריות גופא ונהורא מעליא, וישמחו השמים אבותיו הקדושים בגן עדן העליון ותגל הארץ, שישפיע רב טוב לכל בית ישראל הנשענים עליהם, ולא ימיש טובה וברכה מתוך ביתו להשפיע לכל בית ישראל ברוחניות ובגשמיות, בדרכי אבותיו הקדושים, ואין נא אלא לשון בקשה, להאציל מזיו ברכתו, גם עלינו בעת ובעידן חדוותא.

הכ"ד נאום ארי' בן פעסיל גיטל וויינפעלד הכהן מאוהעל יע"א
פה קרית יואל שבמאנרא נ"י יע"א

עמ"י עש"ו

לסדר וביום שמחתכם ובמועדיכם שנת תשמ"ז לפ"ק

נוצר תאנה יאכל פרי' פרי קודש הילולים נצר מטעי אבותיו הקדושים נבג"ע בשרשים מרובים אשר כל רוחות העולם לא יזיזנו ממקומם האי גברא רבא הוד כבוד האדמו"ר שליט"א ממונקאטש יע"א

באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הדר כבודו לעת צאת השואבים, מים בששון ממעיני הישועה, ופניהם מועדו"ת ליום שמחתכם ומועדיכם, בשמחת כלולת בתו תחי' למזל טוב ובשטומ"צ.

והנני בתפלה לעני, שיזכוו השי"ת לרב נחת ושמחה מכל י"ח, והבית בהבנותו יהי' נכון ונשא, לשם ולתפארת אנס"ו וזכות אבותיו הקדושים, יעמוד לכל המשתתפים בשמחת צאצאיהם, וישפיעו שפע ורב טוב לבית ישראל בשמחת עולם על ראשם.

הצעיר באלפי ישראל ארי' ליבוש הכהן וויינפעלד קרית יואל יצ"ו
נכד הה"ג מוהר"ר ישראל זאב ז"ל מאוהעל יע"א

המשך מאמר 'ארי' שואג' מעמוד א'

בפסוק ואתם הדבקים בה'

אלקיכם חיים כלכם היום ידוע דברי

האור החיים הק' שפירש על פי דברי

הרמב"ם בהלכות יסודי התורה גהנטפל לה' מלפניו מותר למחוק כי אין לו קדושה, משא"כ הנטפל לה' מלאחריו יש לו קדושה ואסור למחוק עיי"ש, זכור תזכרו איך שהקעמפ הי' לו לרבינו זי"ע, יסוד חזק ואיתן שמלבד לימוד התורה של כל היום שלומדין שם כהוגן כמו בתלמוד תורה של כל השנה, ישנה שם המלמדים תלמידי חכמים ויר"ש, שמדריכין את הילדים בדרכי התורה והיראה, בכל תהלכותיהן חוץ מהלימוד הן בשעת אכילה והן בשעת שינה וכדומה, וההרגל נעשה טבע גם בביתם לאחר הקיץ, והנה בכל שנה ביזמא להילולא של הצדיק, מעלין אותו להיכל יותר גדולה, אחרי כי עבודתו פורי' בכל שנה בעוה"ז, ומראין זאת להצדיק בכל שנה ואומר ונטלתי רוחא [שרוח הצדיק על למרום] ושמעית בתרי קל זיע סגיא דמשבחין ואמרין בריך יקרה דה' מאתר בית שכינתיה, דהיינו שאני שומע אחרי הקול האריך אלפי צאן קדשים משבחין ומברכין להקב"ה, ויש להצדיק תענוג ונח"ר, כי כל אילו המה נטפלין לה' מאחוריהם, והנה ישנה אנשים שרוצין לעשות דבר טוב, כפי רצונם והשכלתם ורוצים לעשות תיקונים חדשים וצועדים לפני ה' לישר בערבה מסלה לאלקינו, והם באמת גם כן נטפלין לה', אמנם אפשר שאין בזה קדושה כי לא הוה רק כמו נטפל לה' מלפניו, אמנם הצדיק שהוא עצם אלקות ועשה יסוד איתן וההולך אחר זה הוה כמו נטפל לה' מלאחריו, שיש בו קדושה על כן בזכות שתהי' נטפלין מאחוריו, ונטפלין לעושי מצוה בזכות זה חיים כלכם היום (שנת תשמ"ז לפ"ק).

מצרות נפשו, עיי"ש, והוא מידה טובה

והדרכה אמיתית בתהלכות האדם, בין

בגשמיות ובין ברוחניות, וכמו שאמר

הכתוב (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, וקאי על חיי העולם הזה וחיי העולם הבא, ואמר (שם, יד) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, נמצא דדיבור פה האדם מוריד שאול ויעל, וכן כתיב (משלי יח, כא) מות וחיים ביד לשון.

וזה שאמר הכתוב על פי הגורל רומז לדיבור הפה, תחלק נחלתו היינו נחלה בעולם הזה ונחלה בעולם הבא, בין רב למעט, [וראה בייט"ל פ' מצורע שם תמצא טוב בביאור דברי מוסר בענין זה].



מעלת הנשים על האנשים שהיו גדורין יותר

ראובן בכור וגו' החנני וגו' (במדבר נו, ה).

כתב הכלי יקר (לעיל ב, ד"ה שאו) וז"ל, ומה שחתם על כל השבטים שם של י"ה וכו', על כן נאמר החנוכי, הפלואי, וחתם עליהם שם י"ה, כי שם זה הוא מתווך בין איש לאשה, להורות שכולם נולדו מן איש ואשה אשר שם י"ה בניניהם.

וקדימת ה"א ליו"ד, בא להודיע כשרות הנשים, כי ה"א נתונה לאשה והיו"ד לאיש, ובאמת היו הנשים יותר גדורין מעריות מן האנשים, מדפרסמה הכתוב את שלומית בת דברי, שמע מינה שזו לבדה היתה פרוצה וכולם צנועות, אבל האנשים היו בוכים למשפחותיהם על עסקי עריות שנאסרו להם, ונכשלו הרבה מהם בשיטים, על כן הקדים ה"א של י"ה ליו"ד, כי עיקר הדבר שבא להודיע כשרות הנשים שלא שלטו המצרים באמותם, ע"כ, ותמתיך על הדברים, דהנה אמרו"ל (שבת לג ע"ג) נשים דעתן קלה עליהן, והאין נעשה במצרים היפך זה.

ונלפענ"ד בדרך זה, דהנה ישראל במצרים היו מצויינים שם, והיו מובדלים מן העכו"ם, כי ישיבתן היתה בארץ גושן, והאמת שזהו מעיקרי היסודות לחזק ידין רפות וברכים כושלות, למען לא יתערבו בגויים, ולא יטמאו בעריות הארץ, אכן ההעברה ללהב יצאת, בשעה שיצאו לעבודתן אז נתקיים בהם (תהלים קו, לה) ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, וביותר איתא במדרש שלבסוף לא הניחו אותם המצריים לשוב לבתיהם אפילו בערב, ואמרו להם, שעד שיקוצו משנתם וילכו ויבואו יתבטלו מעבודתם, ונמצא א"כ שהיו משוקעים יומם ולילה בין המצריים, ולכן למדו ממעשיהם, ומשא"כ הנשים באוהל נתברכו, ולכן היו יותר גדורין בעריות.